

Татьяна Ивановна Роскина с мужем, Владимиром Михайловичем. СССР, 1970-е гг.

С профессором Галиной Сагач (справа). Декабрь 2015 г. Архив Шуляра В.И.

Вектори її життя у співпраці... Тетяна Роскіна й освіта Миколаївщини

Передні розмисли

У житті випадковостей не буває... Усе — закономірність. Так і моя зустріч, знайомство, співпраця, тривала дружба з Тетяною Іванівною Роскіною є цьому підтвердження.

Тетяна Іванівна від першої зустрічі зачарувала своєю ширістю, бажанням допомогти, підтримати... Її поради завжди фахові, дії професійні, співпраця, як виявилось згодом, тривала, результативна й плідна.

Формування Роскіної як особистості

Свій трудовий шлях Тетяна Іванівна розпочала піонервжатою ЗОШ № 17, а потім ЗОШ № 38 м. Миколаєва. Згодом навчання в технікумі радянської торгівлі. Та любов до книги, бібліотечної справи переважила. І прийнято кардинальне рішення — фахова освіта на факультеті бібліотекознавства та бібліографії. Трудові будні проходили на різних посадах: старшого методиста Центральної бібліотеки для дітей, завідувача науково-методичним відділом обласної бібліотеки для дітей, заступника директора, а потім і директора Міжсоюзної ЦБС м. Миколаєва. А з 1991 року вона — директор бібліотеки працівників народної освіти м. Миколаєва — й до останніх днів життя...

Титанічна праця Т.Роскіної оцінена колегами й державою: її нагороджено знаком «Відмінник освіти України» (наказ № 688-к від 04.10.2000 р.), Почесною відзнакою Міністерства культури і мистецтв України «За досягнення в розвитку культури і мистецтв» (наказ № 707 від 19.02.2004 р.), численними грамотами Міністерства освіти і науки, Академії педагогічних наук України, Міністерства культури і мистецтв України, міського голови, міського та обласного управліннь освіти.

З історії співпраці

Співпраця з колективом бібліотеки — давня. Розпочалася вона ще в 90-і роки. Складний період для наших галузей. Хронічне недофінансування. Невиплата або несвоєчасна видача заробітної платні, різке скорочення передплатників періодичних видань. У селах закриваються бібліотеки. Але ж запит на сучасні видання все

С Василиєм Шуляром. Декабрь 2016 г. Архив Шуляра В.И.

одно не спадав. Як директору сільської школи (навіть якщо вона приміська — с. Котлярево, Жовтневий район) організувати самоосвіту педагогічного колективу, забезпечувати викладання навчальних предметів за програмами, які передбачали використання сучасних досліджень і т. ін.? Питань і завдань більше, чим відповідей. І тоді мені подумалося: треба звертатися до міської освітянської бібліотеки, яка мала більше можливостей.

Перша зустріч з Тетяною Іванівною відразу увінчалася успіхом і щирим розумінням. В розмові народилася ціла низка варіантів вирішення проблеми. Серед численних ідей зупинилися на декількох напрямках: комплектування книг на замовлення вчителя, підбір літератури за проблемою школи, відбір книжкових джерел для підготовки та проведення педагогічних рад, методичних заходів тощо; виправдали себе й книги «на винос», коли підібрані на замовлення видання привозилися до школи на декілька тижнів і вчителі працювали з ними вдома; подією було, коли працівники бібліотеки готували на замовлення вчителів літературу, й ми організовано приїздили до міської бібліотеки і, в замовлений тільки для нас день, працювали.

В.И.Роскіна (вторая слева) во время заседания правления Николаевской областной библиотечной ассоциации. Апрель 2013 г. Архив Шуляра В.И.

Звичайно, така співпраця була продуктивною і результативною. Працівники бібліотеки могли на наше прохання знайти необхідне джерело, повідомити про його наявність і передати нам, або ж вчитель індивідуально попрацював в читальній залі бібліотеки. Така співпраця у ті часи забезпечила навіть науково-методичне зростання членів нашого колективу освітян. Свідченням цього є: школа була експериментальним майданчиком Інституту художнього виховання АПН колишнього Радянського Союзу (м. Москва), упроваджувалися методики і технології, які були визнані обласним управлінням освіти (кафедральна система методичної роботи, диференціація за Гільбухом, розвивальне навчання за Ельконіним-Давидовим, методика Зайцева, упровадження модульно-розвивального навчання за технологією Фурмана, співпраця та обмін делегаціями педагогів нашої школи та ЗОШ № 57 м. Миколаєва — директор Т.Блакитна та багато іншого).

Формування бібліотечної педагогіки Миколаївщини

Поняття «бібліотечна педагогіка» для більшості видаватиметься неприйнятним, незвичним або і штучним. Можливо. Але, як засвідчує практика співпраці з бібліотечними закладами взагалі та Науково-педагогічною бібліотекою м. Миколаєва (директор Роскіна Т.И.), підтверджує інше. Декілька про наше розуміння означеного поняття. Словосполучення «бібліотечна педагогіка», яке сьогодні може ввійти в практику вживання освітян, може змінити стратегії співпраці зацікавлених суб'єктів. По-перше, обмежитися лише видачею книг для читачів сучасний бібліотечний заклад не може, якщо хоче мати того ж читача. По-друге, необхідно вивчати читачський «попит» — їх запити, естетичні смаки й т. ін., щоб формувати свій фонд. По-третє, міська бібліотека не одна, тому й зростає конкуренція між установами за свого читача. Тому сучасна бібліотечна установа має виживати, конкурувати, тобто займатися такою іміджево-маркетинговою

діяльністю, щоб мати того відвідувача-читача, який надаватиме перевагу власне цій установі.

Не менш важливим у цій діяльності є переконати читача брати до рук «живу» книгу, спілкуватися з паперовим носієм, а не тільки захоплюватися електронною книгою чи/і аудіо варіантом, хоч цього автор і не заперече. Головним у цій справі, на нашу думку, має бути повернення книги в сім'ю, власне, вона може об'єднати родину, друзів — зібратися, поговорити, подискутувати, випити чашку чаю, обмінюючись враженнями від прочитаного тощо. І такі форми практикувалися Науково-педагогічною бібліотекою.

Зважаючи на вищевикладене, ствердно говоримо: сьогодні бібліотечні працівники створюють умови для реалізації на практиці названого. Окрім того є ще проблемні напрями роботи. До них належать розроблення різноманітних програм для дітей різного віку по формуванню естетичних смаків до книги, агітаційно-пропагандистські заходи, традиційні й нестандартні бібліотечні уроки для дітей шкільного віку.

Нині проводять дистанційні заняття для молоді та людей старшого віку, ініціюють теле-радіопередачі про книгу та інсценування художніх творів різного формату. У підсумку в практику активно ввійшли бібліотечно-педагогічні програми, розраховані на шкільну та студентську аудиторію, інтерактивні екскурсії, бібліотечні свята, конкурси й фестивалі для місцевого населення. Усе це дає нам право говорити, що поняття «бібліотечна педагогіка» стає нормативним і життєздатним у галузях освіти та культури нашого суспільства. Не винятком у цьому процесі є й Науково-педагогічна бібліотека міста Миколаєва.

Науково-педагогічна бібліотека в розвитку

Бібліотека на чолі з Т.Роскіною не тільки не загубила традиційні форми іміджево-маркетингової діяльності, а з кожним роком нарощувала темпи співпраці

**Сердце мудрых — в доме плача, а сердце
глупых — в доме веселья.**

Еккл 7:4

**Будьте же исполнители слова, а не слышатели
только, обманывающие самих себя.**

Иак 1:22

Поэт Дмитрий Кремень (за столом) в Научно-педагогической библиотеке.
Архив Шуляра В.И.

Выступает профессор Инна Черкесова.
Июнь 2013 г. Архив Шуляра В.И.

з різними освітніми закладами, урізноманітнювала її. Вона однією з перших почала надавати безкоштовні інтернет-послуги, паралельно навчаючи в оволодінні інформаційно-комунікаційними технологіями. Бібліографічна діяльність не обмежилася лише традиційними видами каталогів, а й має потужну електронну ресурсну базу, яка допомагає й фізичним відвідувачам, і віртуальним користуватися фондами бібліотеки на особисте замовлення.

В Миколаївському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти, провели цілу серію спільних заходів, обласних і всеукраїнських проєктів для читачів-освітян із різних напрямів і проблем. Поєднання традиційних форм співпраці (підготовка бібліографічних каталогів на замовлення, виставок, зустрічей) з інноваційними (проєкти, участь у всеукраїнському проєкті з медіаосвіти та ін.) засвідчують перспективність такої спільної співпраці галузей освіти й культури в ім'я ЧИТАЧА.

Назване вище засвідчує правомірність появи нового напрямку в педагогіці — «бібліотечна педагогіка», «медіа-бібліопедагогіка», які допомагають працювати на випередження, відчувати запити читачів, бути мобільними в наданні послуг, конкурувати (в хорошому розумінні) з потужними інформаційними технологіями. Віримо, що таке поєднання, така співпраця, таке орієнтування на читача сприятиме формуванню ЛЮДИНИ КУЛЬТУРИ.

Післямова: Роскіна у спогадах друзів

Професор **Інна Черкесова**: «...вона була сповнена ідей різних проєктів. Радо сприймала ідеї інших й шукала шляхи їх втілення. На початку двотисячних я працювала у "Сухомлинці" — Миколаївському педагогічному університеті імені В.О.Сухомлинського на кафедрі зарубіжної філології та художньої культури. Очолював цю кафедру відомий філолог, доцент **Леонід Михайлович Шкаруба**, людина творча та глибоко ерудована. Тут у мене й виникла ідея створити літературно-художній альманах "Освітнянські вітрила". Тетяна Іванівна не тільки підтримала цю ідею, але доклала зусиль, щоб альманах побачив світ. Саме тут й став у нагоді її талант організатора.

Склався невеликий колектив одностудійців: Роскіна Т.І., Шкаруба Л.М., Старовойт Л.В. і я. З коректурами текстів працювали філологи, а я розробляла графіку

"Освітнянських вітрил": обкладинка, титул, заставки, шмуцтитули...О, це був емоційно насичений час колективної творчості! За чотири роки ми випустили три Альманахи: № 1 у 2003 році, № 2 у 2004-му, № 3 у 2005-2006 роках. Тепер ці видання раритетні. Вони наповнені унікальною літературно-мистецькою інформацією: прозою, поезією, дослідженнями, критикою... Ми з Тетяною Іванівною мріяли, що створимо таке видання, котре стане цікавим й затребуваним усіма прошарками суспільства. Нести добро, людяність, любов до людини, виховувати людину у заповідях моральності через слово — це було головною метою діяльності Тетяни Іванівни. Пізніше вона організувала створення та видання нового альманаху — "Глаголь Добро", залучала до співпраці усіх бажаючих.

Пригадується ще одна подія, що вплинула на духовний зріст Т.І.Роскіної. На одному з симпозіумів з етнодизайну у Полтаві, завдяки професору **Є.А.Антоновичу**, я познайомилася з цікавою особистістю — професором, ритором **Сагач Галиною Михайлівною**. Розповіла Роскіній про неї та про її школу риторики «Златоуст». Тетяна Іванівна захопилася цим напрямом й організувала зустріч Г.М.Сагач з інтелігенцією нашого міста. Враження від промов славетного ритора-професіонала були значущими. Роскіна організувала виступи Г.М.Сагач для дітей-сиріт в інтернатах, у притулку людей похилого віку, у пенітенціарних закладах, у бібліотеці для читачів... Тетяна Іванівна, завжди усміхнена, відкрита до спілкування, захоплена словом ритора Сагач, вірила у покращення природи людини через Слово...» (<https://library.mk.ua/news/unikalnyj-talant-tetyana-roskina/>).

Слову Роскіної вірили і ми, численні шанувальники її закладу, який вона творила з колегами як унікальну нооосвітню науково-педагогічну бібліотеку на півдні України.

ЛЮДИНОЮ КУЛЬТУРИ була (уже тепер говоримо у минулому часі) Тетяна Іванівна Роскіна, яка жила бібліотекою, культивувала книгу, займалася доброчинністю, була волонтером, для багатьох — Берегинею! І такою залишиться в нашій пам'яті!

Василь Шуляр,

д. пед. н., доцент, професор кафедри теорії і методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти, директор Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, заслужений учитель України